

Avaluació digital

Estratègia	METACOGNICIÓ Potenciar la metacognició en les activitats i processos d'AC
Tipus d'avaluació	AC
Tipus de validació	Autoria

QUÈ ÉS

Estratègia orientada a potenciar habilitats i destreses cognitives per millorar l'autoregulació i l'eficàcia en l'aprenentatge. L'exercici pot ser determinant en l'èxit dels estudiants, o bé influir-hi en gran manera. Contribueix a augmentar el rendiment acadèmic i, alhora, la confiança de l'estudiant en si mateix (el seu sentit d'autoeficàcia), i, per tant, la seva motivació¹.

La metacognició és la capacitat de reflexionar sobre què aprenem i com aprenem. Tot estudiant posa en marxa tècniques i estratègies d'aprenentatge al llarg de la vida, en els seus estudis, a la feina, en l'àmbit del lleure, a casa. Si som capaços d'ensenyar maneres d'aprendre més eficaces, l'estudiant podrà identificar en tot moment les accions i circumstàncies que promouen aprenentatges que perdurin en el temps, sòlids, flexibles i transferibles. Els esforços cognitius són importants perquè això és el que consolida tot el que aprenem. Direm aleshores que l'estudiant és capaç d'autoregular què i com aprèn, i què farà per aprendre coses noves. Així, un estudiant autoregulat, per exemple, sap establir els seus objectius i planifica com assolir-los, confecciona un pla de treball, identifica coneixements als quals necessita recórrer per avançar, té un mètode d'estudi, monitora els seus avenços amb plena consciència i ajusta periòdicament els seus propis plans. Fent això, està aprenent a aprendre².

Si l'estudiant és capaç d'explicar com posa en marxa tots aquests processos, disposarem d'un indicador d'autoria de les activitats que lliura. Vegem a continuació algunes de les possibilitats que ens ofereix la metacognició per tal de garantir l'autoria dels treballs dels estudiants.

¹ SANMARTÍ, N. (2007). Col. Ideas clave, 1. Ed. Graó. Barcelona.

² RUIZ, H. (2020). *¿Cómo aprendemos? Una aproximación científica al aprendizaje y la enseñanza*. Ed. Graó. Barcelona.

IMPLEMENTACIÓ

El professorat pot promoure la metacognició com a estratègia per validar l'autoria a l'aula per mitjà de les activitats d'aprenentatge i les dinàmiques de treball o metodologies didàctiques. Aquestes activitats i dinàmiques han de contemplar exercicis pràctics i preguntes productives on l'estudiant hagi d'identificar i explicar què és el que l'ajuda a aprendre, què entorpeix el seu procés i quines decisions o estratègies ha posat en marxa per resoldre l'activitat.

Per exemple:

1) Hem de dissenyar activitats/exercicis que li permetin:	→ Pensar sobre el que està aprenent. → Evocar el que ha après. → Distingir el que és més rellevant del que no ho és tant. → Reconèixer un problema. → Anticipar camins i estratègies possibles per resoldre'l. → Fer hipòtesis de solucions possibles. → Planificar accions. → Triar les estratègies més eficaces per afrontar una situació. → Controlar el procés i comparar resultats. → Adonar-se d'estratègies inapropiades, errors o inexactituds. → Avaluar l'èxit de les estratègies aplicades i de la solució obtinguda. → Revisar tot el procés d'aprenentatge i la qualitat de les solucions o dels objectius aconseguits. → Contrastar el que està aprenent i la seva aplicació en altres contextos. → Justificar la selecció d'una opció determinada.
2) Hem de recollir les evidències metacognitives de l'estudiant. Com ho podem fer?	Per exemple, a partir de: → Activitats d'autoavaluació o reflexió sobre l'activitat que continguin preguntes sobre la percepció inicial de la dificultat per fer una tasca, activitat o projecte, i l'explicació de com se n'ha sortit. El resultat de l'autoavaluació ha de ser una tasca lliurada o una evidència en format textual o audiovisual. → Ús de portafolis, eines i metodologies que impliquin reflexió metacognitiva (carpetes d'aprenentatge, diaris personals, etc.) en assignatures més avançades de la titulació, o en màsters professionalitzadors, en què es faci autoavaluació competencial.

Per facilitar el procés de reflexió metacognitiva d'aquests elements podem utilitzar **preguntes productives clau**. Vegem-ne alguns exemples:

Preguntes productives clau que faciliten els processos metacognitius

- *Què penses que se t'està demanant en aquest exercici/pràctica/activitat? Com n'interpretes l'enunciat?*
- *Explica-ho amb les teves paraules...*
- *Explica als altres què has après i què pots millorar.*
- *Explica quin procés has seguit i el perquè de les decisions que has pres per resoldre un problema o donar resposta a alguna acció que se t'ha demanat.*
- *Quines dificultats has tingut? Com les has resolt?*
- *Com saps que has millorat?*
- *De tot el que has fet, què és el que més t'ha servit per aprendre?*
- *Quines coses has trobat pel teu compte que t'han resultat útils per aprendre?*
- *Quin lligam té aquesta assignatura amb altres assignatures del programa?*
- *Amb quina de les activitats que has fet has gaudit més i per què?*
- *Què sé fer? Em veig capaç? Què em surt millor? Quines són les meves habilitats?*
- *Per què has triat/treballat aquest tema?*
- *Com relaciones aquest tema amb la teva vida diària/experiència professional?*
- *Quina percepció tens del procés que has seguit? Descriu-lo amb tres adjectius i assigna'ls un color que els representi.*
- *Explica com detectes un problema, fes una llista dels primers passos per seguir i planifica com resoldre'l, fes una llista dels recursos que necessites, identifica els teus propis errors. Explica quan saps o t'adones que una cosa funciona.*
- *Compara el teu moment inicial amb l'actual, un cop has resolt un problema o estàs en vies de resoldre'l: "en començar pensava..., ara entenc que..."*
- *Si haguessis de piular el que has après, què posaries?*

Altres estratègies que es poden combinar amb l'estratègia AC Metacognició

Portafolis	El portafolis permet a l'estudiant recollir un conjunt d'evidències al llarg de la seva formació, amb les quals el professorat pot fer un seguiment del procés d'aprenentatge. Per tant, és una eina per al treball individual en la qual compartir treballs, reflexions i experiències. També pot ser un espai de comunicació i retorn entre iguals i, per part dels docents, que pot contribuir en l'aprenentatge col·laboratiu. En definitiva, és un dossier d'aprenentatge on mostrar, compartir i valorar els resultats de l'aprenentatge. <u>Veure l'estratègia Portafolis.</u>
Estratègia AC progressiva	Estratègia de validació de l'autoria que consisteix a dissenyar seqüències d'activitats formatives que representen una certa progressió en un mateix, aprenentatge de continguts, habilitats o actituds. <u>Veure l'estratègia AC progressiva.</u>

ORIENTACIONS

- La metacognició com a estratègia per validar l'autoria es pot incorporar a qualsevol mena d'assignatura o acció formativa, per bé que alguns àmbits disciplinaris es presten més que d'altres.
- En molts casos, pot ser tot un repte al qual cal enfrontar-se a partir de petites activitats o tasques, a diferència d'altres estratègies que permeten dibuixar la seva aplicació de manera més global en totes les activitats.
- Dissenyant activitats o intervencions que generin processos metacognitius estarem ajudant els estudiants a aprendre a aprendre i, per tant, seran capaços de reconèixer tots els processos que posen en marxa a l'hora de resoldre una activitat. La verbalització d'aquest procés ens pot ajudar a identificar l'autoria de la feina que lliuren.